

Преобладание низкопродуктивных условий мест произрастания и неравномерная возрастная структура лесных насаждений Западного Полесья не может обеспечить постоянство, непрерывность и равномерность лесопользования. Необходима разработка новых стратегий ведения лесного хозяйства на принципах приближенно-го к природе лесоводства.

Ключевые слова: Западное Полесье, лесные ресурсы, состояние лесов.

Chernyavskyy M.V., Kaspruk O.I. State of forest resources and forest management in West Polissya

The predominance of marginal soil conditions and uneven age structure of forests in the West Polissya make impossible ensuring the forest resource use sustainability, continuity and uniformity. The development of new forest management strategies on the basis of close to nature forestry principles is urgently needed.

Keywords: West Polissya, forest resources, state of forests.

УДК 630*502.7

Аснір. В.-В.В. Ціхоцька¹ – НЛТУ України, м. Львів

**ВИДОВЕ ТА ФОРМОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ PINOPSIDA
В ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕННЯХ МІСТА ЛУЦЬКА**

Здійснено таксономічний аналіз видів *Pinopsida* та їх культиварів у зелених насадженнях міста Луцька.

Ключові слова: *Pinopsida*, декоративні форми, озеленення.

Вступ. Представники класу *Pinopsida* набули широкого використання у зеленому будівництві, оскільки мають високі санітарно-гігієнічні та декоративні властивостями. Особливою популярністю та попитом в декоративному садівництві користуються різноманітні культивари хвойних, які відрізняються від вихідних видів кольором хвої, розгалуженими пагонами, формою крони, темпами росту та іншими морфологічними відхиленнями.

Недостатнє використання хвойних в озелененні міста Луцька призводить до однотипності насаджень, однотиповості композицій тощо. Водночас, в об'єктах стихійної інтродукції зростає значна кількість *Pinopsida*, видовий склад яких потребує узагальнення та дослідження життєздатності, впливів у міських зелених насадженнях.

Мета дослідження – провести таксономічний аналіз видів *Pinopsida* та їх культиварів у зелених насадженнях міста Луцька.

Об'єкт та методи досліджень. Об'єктами досліджень були види і культивари хвойних рослин, які зростають у зелених насадженнях міста (парку 900-річчя Луцька, культури та відпочинку ім. Лесі Українки, скверах, дендраріях ЗОШ №15, Волинського обласного ліцею-інтернату, вуличних насадженнях). Використовували польові (детально-маршрутних обстежень, стаціонарний), камеральні (оброблення гербарного матеріалу), ботанічні, дендрологічні, та фітоценологічні методи.

Результати дослідження. У процесі обстеження зелених насаджень Луцька ми виявили 30 видів класу *Pinopsida*, серед яких 53 культивари (табл.). Вони належать до 4 родин та 14 родів. Найчисленнішою за кількістю

¹ Наук. керівник: проф. В.П. Кучерявий, д-р с.-г. наук

родів (6) та видів (15) є родина *Cupressaceae*. Їй дещо поступається родина *Pinaceae* – відповідно 5 родів, до яких належить 12 видів хвойних. Родина *Taxodiaceae* представлена двома родами та двома видами, родина *Taxaceae* – одним родом та одним видом рослин. Кількісне співвідношення видів *Pinopsida* зображено на рис.

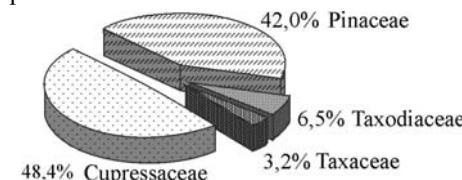

Рис. Видовий спектр Pinopsida зелених насаджень міста Луцька

Табл. Таксономічний аналіз Pinopsida у зелених насадженнях міста Луцька

Вид	Декоративна форма	Географічне походження
<i>Pinaceae</i> Lindl. – Соснові		
<i>Larix decidua</i> Mill. – Модрина європейська	<i>L. decidua</i> 'Pendula'	Карпати, Альпи
<i>L. leptolepis</i> (Lamb.) Carr. – М. японська	–	Японія
<i>Pinus mugo</i> Turra – Сосна гірська	<i>P. mugo</i> 'Mughus'	Альпи, Балкани
<i>Pinus sylvestris</i> L. – С. звичайна	–	Європа
<i>P. strobus</i> L. – С. Веймутова	–	Північна Америка
<i>Pseudotsuga menziesii</i> (Mirb.) Franco – псевдотсуга Мензіса	–	Північна Америка
<i>Picea abies</i> (L.) Karst. – Ялина звичайна	<i>P. abies</i> 'Nidiformis' <i>P. abies</i> 'Virgata'	Європа
<i>P. glauca</i> Voss. – Я. канадська	<i>P. glauca</i> 'Conica' <i>P. glauca</i> 'Blue Wonder'	Північна Америка
<i>P. orientalis</i> Link. – Я. східна	<i>P. orientalis</i> 'Aureo-spicata'	Далекий Схід
<i>P. pungens</i> Engel. – Я. колюча	<i>P. pungens</i> 'Glaucua' <i>P. pungens</i> 'Argentea', <i>P. pungens</i> 'Coerulea'	Північна Америка
<i>Abies alba</i> Mill. – Ялиця біла	–	Гори Центральної і Південної Європи
<i>A. concolor</i> Lindl. et Gord. – Я. одноколірна	–	Північна Америка
<i>Cupressaceae</i> Rich. ex Bartl. – Кипарисові		
<i>Chamaecyparis pisifera</i> Endl. – Кипарисовик горіхоплідний	<i>Ch. pisifera</i> 'Nana' <i>Ch. pisifera</i> 'Aureo-variegata' <i>Ch. pisifera</i> 'Plumosa' <i>Ch. pisifera</i> 'Plumosa Aurea' <i>Ch. pisifera</i> 'Filifera Nana' <i>Ch. pisifera</i> 'Filifera Aurea Nana' <i>Ch. pisifera</i> 'Boulevard'	Японія
<i>Ch. lawsoniana</i> (Murr.) Parl. – К. Лавсона	<i>Ch. lawsoniana</i> 'Elwoodii' <i>Ch. lawsoniana</i> 'Elwoodii Gold' <i>Ch. lawsoniana</i> 'Columnaris' <i>Ch. lawsoniana</i> 'Globosa' <i>Ch. lawsoniana</i> 'Ivonne'	Північна Америка
<i>Ch. nootkatensis</i> (D. Don) Sudw. – К. нуткайський	<i>Ch. nootkatensis</i> 'Variegata' <i>Ch. nootkatensis</i> 'Pendula'	Північна Америка

<i>Ch. obtuse</i> Endl. – К. тупий	<i>Ch. obtusa</i> 'Nana Gracilis'	Японія
<i>Microbiota decussata</i> Kom. – Мікробіота перехреснопарна	–	Далекий Схід
<i>Thuja plicata</i> D. Don. – Туя гігантська	<i>T. plicata</i> 'Zebrina'	Пн. Америка
<i>Th. occidentalis</i> L. – Туя західна	<i>T. occidentalis</i> 'Aureo-spicata' <i>T. occidentalis</i> 'Alba-spicata' <i>T. occidentalis</i> 'Filiformis' <i>T. occidentalis</i> 'Ericoides' <i>T. occidentalis</i> 'Columna' <i>T. occidentalis</i> 'Cristata' <i>T. occidentalis</i> 'Globosa' <i>T. occidentalis</i> 'Spiralis' <i>T. occidentalis</i> 'Aurea' <i>T. occidentalis</i> 'Pendula'	Північна Америка
<i>Juniperus sabina</i> L. – Яловець козацький	<i>J. sabina</i> 'Variegata' <i>J. sabina</i> 'Tamariscifolia'	Крим, Кавказ
<i>J. horizontalis</i> Moench. – Я. горизонтальний	<i>J. horizontalis</i> 'Glaucua' <i>J. horizontalis</i> 'Variegata'	Далекий Схід
<i>J. communis</i> L. – Я. звичайний	<i>J. communis</i> 'Hibernica'	Китай, гори Європи, Азії
<i>J. chinensis</i> L. – Я. китайський	<i>J. chinensis</i> 'Variegata' <i>J. chinensis</i> 'Stricta'	Далекий Схід
<i>J. virginiana</i> L. – Я. віргінський	<i>J. virginiana</i> 'Nana'	Північна Америка
<i>J. squamata</i> L. – Я. лускатий	<i>J. squamata</i> 'Blue Carpet' <i>J. squamata</i> 'Blue Star' <i>J. squamata</i> 'Golden Flame'	Середня Азія, Китай
<i>Thujopsis dolabrata</i> Sieb. et Zucc. – Туйовик пониклий	<i>Th. dolabrata</i> 'Variegata'	Японія
<i>Platycladus orientalis</i> (L.) Franco – Широкогілочник східний	<i>P. orientalis</i> 'Elegantissima' <i>P. orientalis</i> 'Flagelliformis' <i>P. orientalis</i> 'Weimeri'	Китай, гори Середньої Азії
<i>Taxaceae</i> S.F. Gray – Тисові		
<i>Taxus baccata</i> L. – Тис ягідний	<i>T. baccata</i> 'Elegantissima' <i>T. baccata</i> 'Fastigiata'	Карпати, Крим, Кавказ
<i>Taxodiaceae</i> F.W. Neger – Таксодієві		
<i>Cryptomeria japonica</i> D. Don. – Криптомерія японська	–	Японія
<i>Metasequoia glyptostroboides</i> Hu et Cheng. – Метасеквойя гіпстостробусовидна	–	Китай

Аналіз частоти трапляння (більше як у 10 об'єктах) засвідчив, що основними едифікаторами зелених насаджень є лише три види хвойних. Це – *Juniperus sabina*, *Picea pungens*, *Thuja occidentalis*. Вони зростають у всіх типах насаджень: вуличних, внутрішньоквартальних, скверах, парках, озелененні шкіл, дитячих садків тощо. У паркових насадженнях та скверах (у 9-5 об'єктах) трапляються *Picea abies*, *Juniperus communis*, *Taxus baccata*, *Platycladus orientalis*, *Picea glauca*. Зрідка їх можна зустріти і у вуличних насадженнях та озелененні окремих будівель. Решта рослин (у чотирьох і менше об'єктах) ми виявили переважно у колекційних насадженнях дендраріїв та на присадибних ділянках садівників-аматорів. Так, *Metasequoia glyptostroboides* зростає у дендрарії ЗОШ №15, *Larix leptolepis* – ЗОШ № 5 м. Луцька, *Crypto-*

meria japonica та *Thujopsis dolabrata* – Волинському обласному ліцеї-інтернату, *Pseudotsuga menziesii* – на території Меморіального комплексу Луцька.

Виявлено 53 культивари, які мають високі та оригінальні декоративними властивості (табл.). Найбільшою формовою різноманітністю відзначається *Thuja occidentalis* – 10 садових форм. Значно менше форм виявлено у *Chamaecyparis pisifera* – 7, *Chamaecyparis lawsoniana* – 5, у решти видів – по 3-1 садовій формі. Аналіз частоти трапляння садових форм засвідчив, що досить часто зустрічаємо в озелененні колоноподібну та кулясту форми туї західної, тамариксолисту – ялівцю козацького, гніздоподібну – ялини звичайної, сріблясту та сіру – ялини колючої.

Завдяки своїй оригінальності культивари особливо ціняться у декоративному садівництві. Проте часто вони відзначаються меншою життєздатністю перед вихідними видами, що проявляється у меншій зимостійкості, послабленні росту та репродуктивних можливостей.

Висновки. Частка хвойних в озелененні Луцька досить незначна, їх склад характеризується бідним видовим різноманіттям. Однак у колекційних насадженнях дендраріїв та парках зосереджена невелика кількість цінних, декоративних видів та форм, які за період свого існування показали свою толерантність до нових умов зростання і їх варто ширше впроваджувати в озеленення міста.

Література

1. Головач А.Г. Фенологические наблюдения в садах и парках / А.Г. Головач. – М. : Изд-во "Сов. наука", 1955. – 56 с.
2. Деревья и кустарники. Голосеменные : справочник / под ред. И.И. Гордиенко. – К. : Вид-во "Наук. думка", 1971. – 155 с.
3. Крюссман Г. Хвойные породы / Г. Крюссман. – М. : Изд-во "Лесн. пром-сть", 1986. – 256 с.

Цихоцкая В.-В.В. Видовое и формовое разнообразие видов *Pinopsida* в зеленых насаждениях города Луцка

Осуществлен таксономический анализ видов *Pinopsida* и их культиваров в зеленых насаждениях города Луцка.

Ключевые слова: *Pinopsida*, декоративные формы, озеленение.

Tsikhotska V.-V.V. Species and form diversity of Pinopsida in green areas of the city of Lutsk

Taxonomic analysis of *Pinopsida* species and their cultivars in green areas of the city of Lutsk is done.

Keywords: *Pinopsida*, decorative forms, landscaping.

УДК 712.41:582.681.11

Доц. О.М. Багацька, канд. с.-г. наук;
магістрант Т.А. Романенко – НУБіП України, м. Київ

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ВИДІВ РОДУ TAMARIX L. В ОЗЕЛЕНЕННІ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ

Наведено видовий склад та біоекологічні особливості видів роду *Tamarix* L., встановлено наявність видів роду *Tamarix* L. у колекціях ботанічних садів та у вуличних насадженнях м. Києва, оцінено їх декоративність та запропоновано можливі шляхи використання видів роду *Tamarix* L. в озелененні населених пунктів.